

Altaý melikesiniň näleti

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Altaý melikesiniň näleti

ALTAÝ MELIKESINIŇ NÄLETI

Bar zat 1993-nji ýylda başlady. Rus arheologlaryndan düzülen topar Russiýanyň, Gazagystanyň, Mongoliýanyň we Hytaýyň kesişýän ýerindäki günorta Altaýyň Ukok ýaýlasýnda tapylyan kurganda gazuw-agtaryş işlerini geçirýärdi...

Alymlaryň işi şowlady: antik guburyň üstünden bardylar. Mazaryň içki otagynda asty arassalanan atyň süňkleri we bürünç çüý kakylan uly agaç tabyt tapyldy. Tabydyň içinde ýaş zenanyň mummyýalanan jesedi bardy. Gölegçiler gömmänkä tabydyň içine ep-esli buz goýandyklary üçin mummyýa gowy saklanypdyr. Alymlar mazaryň ýaşyny iki ýarym müň ýyl diýip çakladylar. Rus we daşary ýurtly hümärmenler bir pikire geldiler: tapyndy XX asyryň ahyrynda tapylyan iň gymmatly arheologik tapyndylarynyň biri boldy.

Mummyýa gapdallygyna ýatyrylan ýagdaýda, aýaklary çala epilipdir. Egin-eşigi: ýüpek bluzka, ýüň köýnek, keçe jorap we deri penjek. Zenanyň saçy-da syrylan ýagdaýda eken, golarynda we omuzlarynda fantastiki jandarlaryň we guşlaryň suraty çekilen birnäçe tatuirowkalar bar. Megerem, bu zenan ýaňy 25 ýaşlaryndaka ölen bolmaly. Özem begzada maşgalasyndan bolmaly, şonuň üçin arheologlar bu mummyýa "altaý melikesi" diýip başladylar.

Seljerme-barlag işlerini geçirmek üçin melikäniň jesediniň galyndylary ýörite laboratoriýa ýollandy. Mummyýa wertolýota ýüklendi. Uçuş wagtynda wertolýotyň motory birdenkä işlemesini bes etdi, uçarman zordan diýen ýaly kynlyk bilen ýere indi. Bu wakadan soňam birnäçe tragiki wakalar bolup geçdi.

Guburyň açylanyna kän wagt geçmänkä Altaýda ýer titremeler we suw-sil joşgunlary döredi. Ýer titremeler netijesinde ýüzlerçe öý ýykylyp weýran boldy, siller ekin meýdanlaryny ýumurtga

togalabermeli etdi. Ýerli ýaşaýjylar "altaý melikesiniň näletinden" söz açmaga başladylar. Altaýyň ýerli halklarynyň wekilleri arheologlaryň ýer astyna barýan girelgäni goraýjy "Beýik Enäni" bimaza edendiklerini aýdýarlar. "Beýik Ene" ýerinden gozgaldy we erbetligiň güýçleri herekete geçip, adamlara zeled bermäge başladylar. Mumyýany öňki ýerine äkidip, öňküsi ýaly jaýlanmagy gerek.

Emma alymlaram uly ylmy ähmiýete eýe bolan gymmatly tapyndydan el üzesi geläýenok. Alymlar "altaý melikesiniň näleti" baradaky gürrüňe edil "müsürli faraonlaryň näleti" ýaly mit diýip düşüňärler. Ýer titremeler Altaýda arheologik gazuw-agtaryş işlerinden öňem bolup geçýärdi, suw-sil we güýçli ýagyşlar bolsa yklymara üýtgeşmeleriň netijesidir.

Tebigy hadysalaryň ylmy düşündirişleri bar, boş ynançlaryň we o dünýä güýçleriniň muňa hiç hili dahyly ýok. Üstesine soňky onlarça ýylyň dowamynda Altaýda başga-da birnäçe mumyýаланan jesetler tapylypdy. Olaryň guburlarynyň açylandygyna we jeset galyndylarynyň öwrenilendigine garamazdan hiç zat bolmandy.

Şeýle-de, melikäniň mazarynyň tapylan Ukok ýaýlasy soňky ýyllarda ýene alymlaryň ünsüni özüne çekdi. Hünärmenler ýaýlada birnäçe kilometre uzaýan täsin çyzgylaryň üstünden bardylar. Bu çyzgylar antik eýýamlarda çyzylypdyr we olary diňe guşuň uçýan belentliginden görüp bolýar. Geň galaýmaly: Gadymky adamlar uçmagyň nämedigini bilmeseler näme! Bu adamlar şular ýaly kyn we gapdaldan görüp bolmaýan "yşaratlama" çyzgysyny nädip takyk çyzyp bildilerkä? Birnäçe çaklama wersiýalar orta atylýar. Olaryň arasynda münlerçe ýyl owal Ukok ýaýlasyny başga saýýaralylaryň kosmos ulaglarynyň uçup-gonýan "kosmodromy" bolaýmasyn?" diýýänlerem bar. Eýse, şolaryň uçarmanlary bu "şekilleri" çyzdylarmyka?

Ukok ýaýlasynyda ýeriň ýüzüne çekilen gadymy geogliflerde ýolbarsyň şekiline, bürgüdiň kellesine, ganatly legendar jandar griffinlere çalym edýär. Bu şekiller melikäniň synasyndaky tatuirowkalara meňzeýär.

Mumyýаланan syrly jeset 2012-nji ýyldan bäri Gorno-Altaýsk şäheriniň döwlet muzeýinde saklanýar, ol muzeýiň ýörite zalynda, mikroklimat şertlerinde ýörite tabytda saklanýar.

Soňky iki ýyldan bäri Altaýda tebigy hadysalar bolup geçenok. Belkäm, melike pyglyny üýtgedendir? Emma muňa garamazdan köp adam altaýly melikäniň gömülenini kem görenok. Häzirki imi-salalyk uly tupanyň öňüsyraýyndaky sessizligem bolmagy ähtimal...

Taýýarlan: Has TÜRKMEN.

Çeşme: sputniknews.com

Geň-taňsy wakalar